

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

М.Д. Балджи к.геогр.н, І.М. Котова с.н.с.

Одеський державний економічний університет, м. Одеса

Сучасні проблеми між суспільством і природою обумовили необхідність створення та впровадження концепції сталого розвитку зі становленням такої економічної системи, яка б докорінним чином відрізнялась як від командно-адміністративної, так і від ринкової економіки.

В Україні роль природокористування при розробці концепції та реалізації державної політики, що має за мету здійснення принципів сталого розвитку, витікає з його призначення в створенні концепції комплексного природокористування. Здійснення такого розвитку припускає, що відповідна національна політика формується на основі наукових знань про стан і проблеми навколишнього природного середовища, ресурсокористування та взаємовідносини, які складаються між цілями економічного розвитку і екологічними вимогами.

Комплексне природокористування нерозривно пов'язане з обліком, оцінкою та застосуванням природно-ресурсного потенціалу, коли експлуатація певного виду природного ресурсу може бути використана одним чи декількома ресурсокористувачами, при чому функціональне поєднання при використанні природних ресурсів дає економію за рахунок зниження витрат основного виробництва, здешевлення перевезень сировини, ефективне використання виробничої інфраструктури. Основними рисами комплексного природокористування є: найбільш повне екологічно та економічно виправдане використання ресурсів регіону, раціональна галузева структура, тісний взаємозв'язок міжгосподарських комплексів, виробничі зв'язки між підприємствами.

Однією з умов рішення проблеми комплексного природокористування є упровадження чіткої економічної політики, фундаментальним, регулюючим механізмом якої є адміністративні заходи. Економічна політика раціонального природокористування давно використовується в розвинених країнах, в умовах, коли

адміністративно-примусові заходи є головною частиною регулюючого механізму. Починаючи з 60-х років минулого сторіччя в багатьох країнах почали упроваджувати еколого-економічні принципи господарювання, тобто можливість отримання максимального економічного ефекту в умовах мінімального нанесення збитку навколишньому середовищу. В Україні накопичений поки невеликий досвід вживання економічних важелів регулювання природокористуванням. Основні принципи регуляторної політики закладені в правових документах. Законодавчою базою природокористування виступають: Конституція України, Кодекси (Земельний, Лісовий, Водний, Про надра); Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про екологічну експертизу» та «Про екологічний аудит»; «Про відходи», «Про екологічну мережу»; Постанови Верховної Ради, законодавчі акти, програми і рекомендації.

У даний час в більшості країн світу одним з важелів регулювання природокористування використовується застосування системи оплати за ресурси. Міжнародний досвід проведення податкових перетворень показує, що практично всі розвинені країни пройшли через переосмислення політики надання податкових пільг. Аналіз податкової політики західних країн показав: її головною задачею було економічне стимулювання, а також поступальний розвиток економічних систем по всіх основних показниках. Екологічні або природоресурсні платежі останнім часом не випадково приковують до себе увагу фахівців і викликають безліч наукових суперечок. Як юристи, так і економісти ділять екологічні платежі на фінансуючі та управляючі.

Суттєві зміни в сферу природокористування було привнесено з прийняттям нового податкового Кодексу України. Але в цьому документі визначається тільки фінансуючі платежі, що включають екологічний податок, плати та збори за користування різними видами ресурсів, а управляючі, тобто економічне стимулювання комплексного природокористування, яке спрямоване на положення концепції сталого розвитку та впровадження безвідходного виробництва, відсутні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про охорону навколишнього природного середовища: закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

2. Податковий кодекс України // Голос України. – 2010. – №№ 229-230 (4979 – 4980).